

ЕМОТИВНІ НЕПРЕДИКАТНІ РЕПЛІКИ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДІАЛОЗІ: КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНЕ НАПОВНЕННЯ

Морозова Ірина Борисівна

ORCID ID: 0000-0002-1905-7563

д-р. філол. наук, професор, професор кафедри граматики англійської мови
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, Україна

Пожарицька Олена Олександрівна

ORCID ID: 0000-0003-4820-8129

канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри граматики англійської мови
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, Україна

Як відомо, мовленнєва комунікація являє собою складний процес людської взаємодії, що включає в себе не тільки обмін інформацією, але й емотивний вплив партнерів один на одного. Пізнаючи світ, людина не безпристрасна: її емоції є невід'ємною частиною об'єктивної реальності. Отже, відображення емоцій у мові є віддзеркаленням природної сутності людини на прагматичному рівні пізнання нею об'єктивної дійсності. Звідси, вивчення засобів вербалізації емоцій є логічним наслідком певної переорієнтації антропоцентричних лінгвістичних досліджень на внутрішній світ людини.

З погляду психолінгвістичного сприйняття, емоції традиційно розуміють як комплексне явище, що означає групу психічних процесів: емоційних реакцій, станів, ситуацій, що виникли в результаті будь-яких соціальних або психологічних подій, а також як інтеграція когнітивних та фізіологічних процесів [3, с. 67]. Виходячи з концепції універсальної генетичної спільності та рефлексивності вербалізації емоцій, представлена робота концентрується на дослідженні відображення емоцій на рівні непередикатних висловлювань в англійських художніх діалогах будь-якого модусу об'єктивації (друковані та дигітальні художні твори кінця XX – початку XXI ст., комп'ютерні ігри, тощо). Беручи за аксіому відому тезу Ларрі Х'єлла та Деніела Зіглера ««Я» людини – це «ядро» особистості, що криється в глибинах психіки» [4, с.63], ми вважаємо, що вивчення системи вербалізації емоцій дає ключ до розуміння засобів самовираження особистості.

Актуальність дослідження вбачаємо в лінгво-гносеологічній важливості емотології як лінгвістичної галузі, а також в необхідності викриття інформації, що міститься в тексті на рівні чуттєвого «Я» мовця.

Попри великий науковий інтерес до проблеми вираження емоцій в мові з боку вітчизняних та зарубіжних дослідників (А. Бусс, В. Гумбольдт, О. Йеспersen, М. Фрейзер, С. Воркачов, І. Морозова [1; 2], Н. Одарчук, О. Пожарицька [6], Л. Семенюк, О. Ботвінко-Ботюк та ін.), багато аспектів цієї проблеми залишилося недостатньо висвітленими у сучасному мовознавстві.

Метою цієї роботи є визначення граматичної сутності емоційних непередикатних реплік в англійській мові та виявлення особливостей їх функціонування в оригінальному персональному діалозі.

Стрижневою тезою даної роботи є положення про наявність взаємозв'язку раціонального та чуттєвого у свідомості людини [7, с.89]. Корпус фактичного матеріалу дослідження становлять 3000 мовленнєвих зразків емотивних

непредикатних реплік, дібраних методом суцільної вибірки з англомовного художнього діалогу романів кінця XX – початку XXI ст., представлених у друкованому вигляді або у вигляді фанфіків, інтернет-додатків типу Romance Club та відеоігор жанру «квест». Розуміючи емотивні непредикатні репліки ширше за вузьке поняття «вигук», ми включаємо в цю категорію речень всі емоційно забарвлені репліки, які не мають первинної структури предикації [2; 5].

У процесі роботи встановлено, що, з погляду формального складу, структурно-непредикатні емотивні репліки типу вигуків використовуються значно рідше, ніж структурно-предикатні побудови, що позначають емоції (14% і 86%, відповідно). Таке спостереження спростовує усталену думку про вираження емотивності шляхом вживання у мовленні вигуків. Крім того, у роботі зроблено спостереження про використання мовцями непредикатних побудов, похідних від самостійних частин мови, які у процесі її розвитку втратили свій первісний зміст. Зіставимо, наприклад, наступні фрагменти:

1. *She looked at the kind face in the book. "Christ!" She recognized him by some inner feeling.* [9, с.98].

2. *Oh, Christ! Holy Christ! How could he? How could she!* [8]

Вочевидь, та ж сама лексема «**Christ!**», що фігурує в обох репліках, комунікативно абсолютно різна. Можна зробити припущення, що зміст, що лежить в основі багатьох емотивних реплік, згодом був витіснений сильною емоцією. Цей факт також пояснює наявність в англійській мові великої кількості непредикатних конструкцій, що корінням сягають релігії (за нашими даними, близько 55%).

Таким чином, можна зробити висновок, що вербалізація емоцій у мові віддзеркалює на рівні мовлення нейро-психологічні і когнітивні процеси, що відбуваються на глибинних рівнях свідомості людини.

Список використаних джерел:

1. Морозова И.Б. Сказать так, чтобы Вас услышали: Синтаксические принципы эффективности речевого общения. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки*. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2016. № 6 (331). С. 46-52.
2. Морозова И. Б. Элементарная структура предикации как основа определения грамматического статуса предложения. *Modern researches in philological sciences : Collective monograph*. Riga: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2020. P. 200-217.
3. Bretton W. Human Psychology on the Level of Emotivity. N.Y., L.: Norton, 2019. 458p.
4. Hjelle Larry L., Ziegler Daniel J. Personality theories: basic assumptions, research and applications. 4th ed. Ldn: McGraw-Hill, 2011. 643 p.
5. Morozova I.B., Pozharytska O.O. Literary Characters and their Verbal Mimicry through the Prism of Gestalt Analysis. *Arab World English Journal (AWEJ)*. Volume 12. Number 2. June 2021. Pp. 457-468. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no2.31>
6. Pozharytska O. Computer Literature as a New Modus of the Readers' Existence. *Science and Education a New Dimension. Philology*. IV (23). Issue: 100. 2016. P. 27-32. Access: <http://scaspee.com/all-materials/computer-literature-as-a-new-modus-of-the-readers-existence-pozharytska-o>
7. Rogers K. A Way of Being. Boston: Handhton Mifflin Co, 2003. 396p.
8. Alisa. Heaven's Secret. Romance Club Application. 2020. Season 2. Episode 8.
9. Brett L. A Cottage in Spain. N.Y.: ABC, 2007. 245p.